

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

له پېښرو خپروني څخه

۲۰/۰۱/۱۱

«انتقالي عدالت» به پلي شي؟

انتقالي عدالت هم له هغو مفاهيمو څخه دی چې د نړيوالې ټولنې له راتلو سره سم يې په هيواد کې رواج پيدا کړ او کله ناکله د دولتي چارواکو لخوا د خلکو د تيرايستلو لپاره کارول کيږي. لکه څرنگه چې دوی د دموکراسۍ، د بشر حقوق، مدني ټولنه، د بيان او مطبوعاتو آزادي او داسې نور کاروي او هيڅکله په عمل کې وجود نه لري، انتقالي عدالت هم تل د هر مجلس نقل وي، او د بن له کنفرانس څخه راپدېخوا چې نږدې لس کاله تيرېږي، يوازې په لفظ کې پاتې شوي کليمه ده.

که د نړۍ اوسني تاريخ ته ځغلنده کتنه وشي، بڼايي افغانستان به يوازینی هيواد وي چې جنګي جنايتکاران، قاتلان، پر بنځو تيرې کوونکي او د هيواد ويجاړونکي نه يوازې محاکمه شوي نه دي، بلکې د دولت لورې چوکۍ د همدوی په لاس کې دي او دوی د نورو برخليک ټاکنې. په دې منځ کې يو شمير جورجاري کوونکي او غوره مالان د نورو هيوادونو د جنايتکارانو او جنګي مجرمينو د بڅبنې مثالونه ورکوي څو د تيرو درې لسيزو د جنايتکارانو جنايتونه سپين کړي، خو دوی له ياده باسي چې له اروپا څخه نيولې تر آسيا او افريقا پورې په هيڅ يوه هيواد کې هيڅ يو جنايتکار او جنګي مجرم که په دار ځړول شوی نه دی او په زندان کې له منځه تللی نه دی، لږ تر لږه په واک کې نه دی پاتې شوی، خو د افغانستان مثال د نړۍ په هيڅ هيواد کې نه تر سترگو کيږي.

تيرې درې لسيزې د افغانستان د اوسني تاريخ تر ټولو خونړۍ او له جرم، جنايت او ظلم سره تړلې دي. په تيرو درې لسيزو کې د افغانستان پر وگړو هغه ظلمونه وشول چې ساری يې په تاريخ کې ليدل شوی نه و. د تيرو درې لسيزو ظلمونو او جنايتونو د چنگيز او هلاکو او سکندر لاسونه تر شا وتړل. د تيرو درې لسيزو جنايتکاران او مجرمين په دې بڼه پوهيږي، چې دوی يوه ورځ هرومرو د خلکو لخوا محاکمه کيدونکي دي، خو د دې لپاره چې د خلکو له محاکمې څخه وتبتي، له خلکو څخه د سند غوښتنه کوي. دوی په پارلمان کې د تيرو درې لسيزو د جنګي جنايتکارانو د بڅبنې منشور لاسليک کړ او په دې توګه يې په خپله پر خپل ځان عريضه وکړه.

که له يوې خوا جنګي جنايتکاران د خپلو ځانونو د بڅبنې منشورونه لاسليکوي، له بلې خوا يو شمير نور چې پوهيږي د جنګي جنايتکارانو محاکمه او د انتقالي عدالت پلي کول د يو شمير هيوادونو، سازمانونو او کړيو لپاره د وسلې په توګه کار وکولای شي څو تورن کسان تل په خپل موټي کې ولري، د جنګي جنايتکارانو د محاکمه کولو تر

نامه لاندې د پروژو جوړولو دنده خپله کړې او د دې لپاره چې له بهرنيو هيوادونو څخه پيسې لاس ته راوړي او خپل جیبونه ډک کړي، د جنګي مجرمينو او جنايتکارانو محاکمه غواړي! دوی په دې ښه پوهیږي چې نه څوک د دوی خبره اورې او نه د دوی خبرې چا ته اهمیت لري، خو دوی د پروپوزل او پروژو د پوره کولو لپاره بیا هم نارې سوري وهي. تر اوسه لسګونه انجوګاني، سازمانونه او بنسټونه جوړ شوي او په دې لاره کې میلیونه ډالره فنډونه ورکړل شوي، خو هیڅ یو جنګي جنايتکار یا مجرم خپلې سزا ته رسېدلی نه دی، آن دا چې هیڅ یو یې له خپلې دندې څخه هم گوښه شوی نه دی. دوی له هغو کسانو څخه د عدالت پلي کول او د جنګي جنايتکارانو د محاکمې غوښتنه کوي، چې هغوی په خپله دغه جنايتکاران واک ته ورسول او بیا یې هغوی ته پراخ واک او اختیار ورکړ څو د خلکو پر برخليک لوبې وکړي.

په داسې هيواد کې چې هر څه د بهرنيانو په کنټرول کې وي او د هر کار لپاره د بهرنيانو اجازې ته اړتیا وي، د «انتقالي عدالت» پلي کول هم د هغوی لخوا تر سره کېږي او هر کله چې د دې کار د پلي کولو اړتیا ولیدل شي، که دوی وغواړي او ونه غواړي، «انتقالي عدالت» به په خپله پلي شي، لکه څرنګه چې په عراق کې د صدام په هکله تر سره شو او هغه ته د خپلو جرمونو او جنايتونو «سزا» ورکړل شوه.

د جنګي جنايتکارانو او مجرمينو په هکله انتقالي عدالت یوازې هغه وخت پلي کېدای شي چې یو هيواد له هر ډول خپلواکۍ څخه برخمن وي او د هيواد واکداران په خپل برخليک برلاسي وي، نه دا چې د یوه کوچني کار د تر سره کولو لپاره د بهرنيو سفارتونو او د هغوی د سفيرانو اجازې ته ضرورت وي. تر هغو چې په هيواد کې اوسنی حالت دوام لري، تر هغه به د جنګي جنايتکارانو او مجرمينو محاکمه کول یوازې یو خیال او خوب وي، ځکه لا تر اوسه د «انتقالي عدالت» د پلي کولو او د صدام برخليک ته د رسیدو لپاره اوږده لاره پاتې ده. بهرنيان د دې حق نه لري چې زموږ په هيواد کې د عدالت د پلي کولو او نه پلي کولو خبره وکړي، بلکې دا د افغانستان د خپلو وګړو حق دی چې جنګي جنايتکاران او مجرمين سزا ته ورسوي.